

Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiuma
pályázati felhívása Állományvédelmi műhelyek tevékenységéhez szükséges szakmai
anyagok és eszközök beszerzésére

Pályázati azonosító:

505111/4846

Pályázat címe:

**A CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR HELYISMERETI GYŰJTEMÉNYÉBEN
ŐRZÖTT RÉGI KÖNYVEK
RESTAURÁLÁSA
SZAKMAI BESZÁMOLÓ**

Pályázó:

CSORBA GYŐZŐ KÖNYVTÁR

7622 Pécs, Universitas u. 2/a

Tel.: 72-501-690

Email: titkarsag@csgyk.hu

www.csgyk.hu

Restaurálási beszámoló

A Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Gyűjteményében több ezer 1851 előtti, muzeális értékű és muzeális jellegű kiadványt őrzünk. A régi könyves állományunk legértékesebb darabjainak restaurálására 2013-ban, illetve 2023 folyamán került sor, Rétfalvi Orsolya könyv- és papírrestaurátor megbízásával. A rendkívül aprólékos munka nyomán nemcsak új külsőt nyertek a könyvek, hanem számos olyan könyvtörténeti lelet is előkerült, amikre az állomány addigi ismeretében nem számítottunk: korábban nem ismert vízjelek bukkantak elő, a kötéstáblákból és a gerincekből a restaurátor régi (feltehetően 1500 előtti) nyomtatványok, és kéziratok töredékeit áztatta ki.

A régi könyvállományunkat, és kiemelten a restaurált példányokat 2023 decemberében kamarakiállításon mutattuk be a nagyközönség számára a Tudásközpontban.

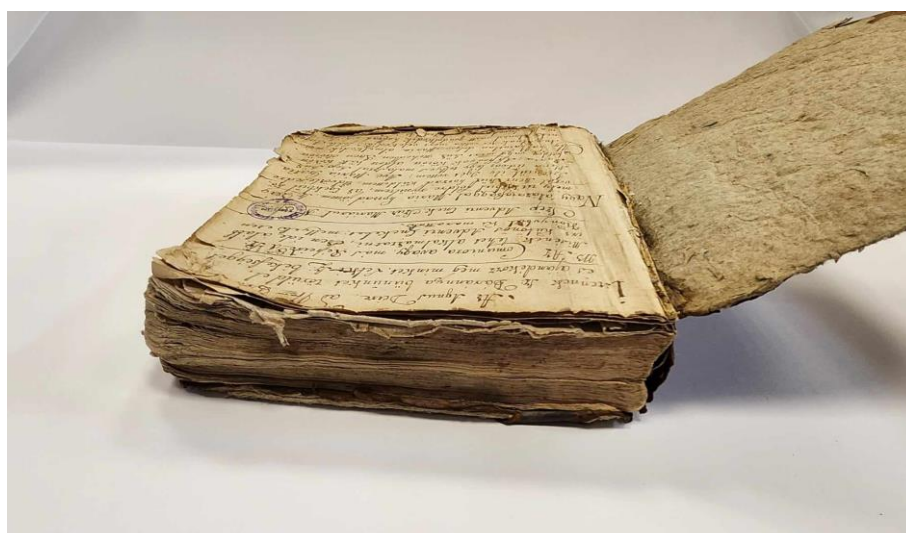
Az állomány restaurálásának ehhez a szakaszához kapcsolódóan, 2023-ban kezdtük meg a régi könyves állományunk szakszerű lajstromba vételét. Ez nemcsak a már meglévő rekordokban szereplő leírások javítását, kiegészítését és pontosítását jelenti, hanem a könyvek teljes körű, valamennyi fizikai jellemzőre kiterjedő leírását. A cíMLEÍRÁSON és a tartalmi feltáráson túl számba vesszük a kéziratos bejegyzéseket, lapszéli jegyzeteket, possessor-bejegyzéseket, pecsétet, ex libriset és a korábbi könyvtári jelzeteket.

A megkezdett szakmai munka újabb szakaszát jelenti a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával 2024-2025 folyamán elvégzett restaurálás. A gyűjteményből egységes szempontrendszer (az adott könyv régisége, ritkasága, kéziratos bejegyzések megléte, esetleg sürgős beavatkozást indokló, sérült, rongált állapot) alapján választottuk ki a restaurálásra kerülő példányokat.

A munkával a kiváló referenciákból, és kialakult szakmai kapcsolatunkból adódóan ismét Rétfalvi Orsolya restaurátort bízunk meg.

1. BOZÓKY Mihály: Katólikus kar-béli kótás énekes könyv, Mellyben foglaltatik az apostoli hit, reménység, és szeretet, három részekre fel- osztva, és az egész esztendőre alkalmaztatva, a Tsiki és Szeleptsény nevezetű énekes könyveinkből a' válogatott énekek ki-szedegelve; és más új énekekkel meg-bővítetve találatnak. – Váztzonn : Nyomtattatott Maramarosi Gottlieb Antal betüivel, és költségeivel, 1797. – 1 t., 323, [1] p. : ill. ; 22 cm

Száraz tisztítás után leemeltük a kötésbőrt. Leválasztottuk a kézi bejegyzést az első tábla kiragasztásról. Lebontottuk az első három ívet és az utolsó két ívet. Ezeket nedvesen is tisztítottuk. Az első ívet két oldalról japánpapírral erősítettük meg, mivel mállottak, penészesek voltak, nagyon meggyengültek. A könyvtestet a gerinc nedvesítésével visszaállítottuk az eredeti alakjára, és visszafűztük az íveket. Fűzött előzők kerültek a könyvtestre. Az új kötésbőrre visszatettük az eredeti bőrt. Ragasztásnál búzakeményítőt használtunk. A kiragasztásból megmentett kéziratos bejegyzést japánpapíros megerősítés után szintén visszatettük az első tábla előzőkére. Végül a kötetet bőrpasztával kentük le.

2. M. Annaei Lucani, de bello civili, libri decem argumentis illustrati, denuoque ad fidem castigatissimorum exemplarium diligentissime restituti: quibus etiam variae lectiones sunt adiectae. – Lugduni : apud Antonium Gryphium, 1569. – 294, [39] p. ; 11 cm

Helyrajzi szám: RA55, ltsz.: 21229

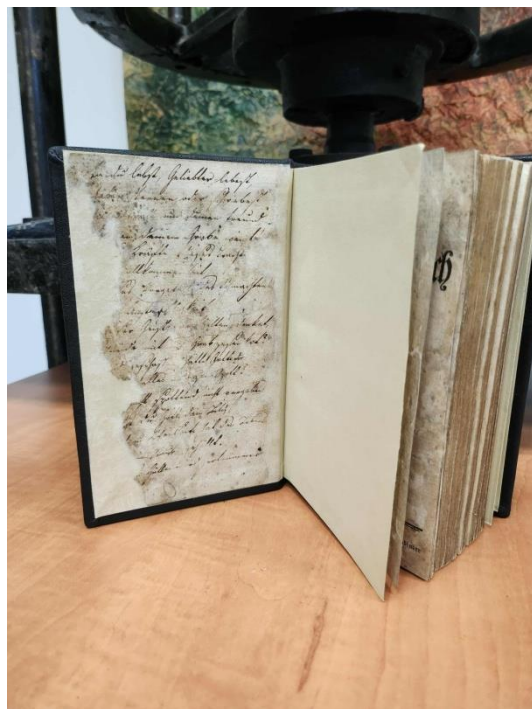
A könyv száraz tisztítása után felemeltük az előzékeket, és levettük a kötésbőrt. Ezt likkerrel tisztítottuk meg. A táblalemezek nagyon sérültek, kopottak voltak. Ekkor találtuk meg a nyomait annak, hogy eredetileg két selyemszalaggal kötötték be. Az első és utolsó ívet nedvesen is kezeltük, eltávolítottuk az előző javítás maradványait. Megerősítettük japánpapírral, kijavítottuk a hiányokat és visszahelyeztük a könyvtestre. A ragasztáshoz búzakeményítőt, metilcellulózt használtunk. A könyvtest kialakítása után lekasíroztuk a gerincét, új táblalemezt tettünk rá és felhelyeztük a bőrpótlásokat. Erre került vissza az eredeti bőr, és fűztük bele a selyem kötőszalagokat. Az előzők kiragasztása után védőpasztával kezeltük a bőrkötést.

3. WINDISCH, Karl Gottlieb: Neues Gesang- und Gebetbuch zum gottesdienstlichen Gebrauche der evangelischen Gemeinde in Pressburg. – Pressburg : Karl Gottlob Lippert, 1788. – [6], 447, [5], 124 p., [1] t.fol. : ill. ; 18 cm

Helyrajzi szám: RA75, ltsz.: 212293

A száraz tisztítás után le kellett emelni a megmaradt hátsó előzékelt, és az utólag felhelyezett vászongerinc javítást a kartonlappal. Az első és utolsó ív nedves kezelést is kapott, mivel nagyon szennyezett volt. A japánpapírral való megerősítés után visszakerült a könyvtestre egy új áthajtott előzékkel. Az eredeti tábla erős károsodása és a bőr vörösbomlása miatt a könyvre új egész bőr kötés került. Búzakeményítővel dolgoztunk.

4. UJFALUSY Judith (ford.): Makula nélkül való tükör, mely az üdvözítő Jesus Kristusnak, és szent Szüléinek életét, úgy keserves kinszenvedését, és halálát adgya elé. – Nagy-Szombat : Acad. Ny., 1722. – 536, [7] p. ; 19 cm

Helyrajzi szám: RB235, ltsz.: 212279

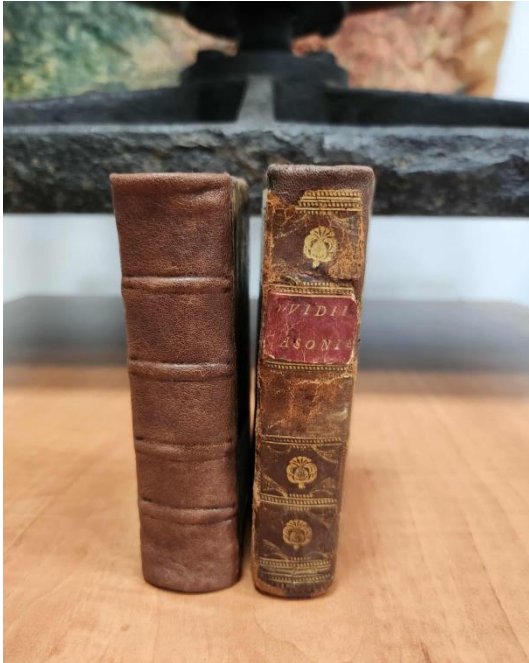
A száraz tisztítás után lebontottuk az eredeti bőrt. A könyvtest teljesen el volt deformálódva. A gerincet fokozatos metil-cellulóz nedvesítésével tudtuk megtisztítani, illetve a formáját visszaállítani. Az első és utolsó ív nedves tisztításon és japánpapíros javításon esett át, majd visszahelyeztuk. Az eredeti bőrt megtisztítottuk likkerrel. Új fűzött előzék került a könyvre. A tábla felhelyezése után a gerincre és a tábla élére új bőrt tettünk, majd erre került vissza a régi kötésbőr. Az előzések kiragasztása után visszatettük az előzékmaradványokat. A könyvet pasztával kentük át.

5. Publii Ovidii Nasonis operum tomus 1[-3.]. Ed. nova, accurante Nicolao Heinsio. – Amstelodami : Apud Janssono-Waesbergios, 1717. – 2 [3] köt. ; 12 cm

Helyrajzi szám: RA47, ltsz.: K2385/1-2, K2385/3

Száraz tisztítás után a táblán lévő bőrt felemeltük és a hiányzó gerincbőrt pótoltuk. A sérült sarkokat megerősítettük, és ahol hiányzott a bőrsarok, kiegészítettük. A táblaborító papír hiányait japánpapírral erősítettük meg, metil-cellulózzal ragasztottuk, majd utánfestettük. A megrepedt előzékeket javítottuk. A kötésbőrt pasztával konzerváltuk. A bőr ragasztásánál búzakeményítőt használtunk.

6. HUSZTI, Stephanus: Jurisprudentia practica seu commentarius novus in jus Hungaricum compositus a Stephano Huszty ... et in Collegio Juris Agriensis, studiosae legum juventuti traditus ac expositus. Ed. nova. – Budae : typis Veronice Nottensteinin, Viduae, 1745. – [14], 331, 465, 132, [146] p. ; 22 cm

Helyrajzi szám: RB246, ltsz.: 212305

Száraz tisztítás után előzékeket levettük, az első és az utolsó ívvel együtt. Nedves tisztítás után a szakadásokat, hiányokat japán papírral pótoltuk. A táblák sarkait meg kellett erősíteni, ki kellett egészíteni, a bőrt pótolni. A gerincre új bőr került, majd az eredeti megmaradt részt visszahelyeztük. A bőr kezelése likkerrel, és pasztával történt.

